

Els museus davant el repte dels drets culturals

Published by [Interacció](#) [1] on 14/02/2025 - 12:26 | Last modification: 29/06/2026 - 10:17

Aquest article d'Alfons Martinell resulta especialment rellevant perquè situa una qüestió que encara ocupa una posició secundària en moltes polítiques culturals: la necessitat de fonamentar l'acció pública en els drets culturals. L'autor sosté que, malgrat els avenços en democratització cultural i accés, els marcs normatius del patrimoni i dels museus continuen centrats principalment en la protecció dels béns culturals i no en els drets de les persones. A partir d'una lectura crítica de la legislació patrimonial, dels informes de les Nacions Unides i dels principals textos internacionals sobre drets culturals, defensa que els museus poden esdevenir espais privilegiats per educar en el dret a participar en la vida cultural. Més que incorporar una nova activitat educativa, es tracta de repensar el paper del museu com a institució al servei de la ciutadania, de la diversitat cultural i de l'exercici efectiu dels drets humans.

Martinell parteix d'una constatació: les lleis de patrimoni i de museus han estat construïdes històricament al voltant de la conservació, la custòdia i la transmissió dels béns culturals, mentre que les persones i les comunitats hi apareixen de manera molt secundària. Aquesta orientació respon a una tradició de polítiques culturals vinculades a l'estat nació i a la protecció d'un patrimoni definit per institucions i experts, més que no pas a una concepció basada en els drets humans.

L'article contraposa aquesta visió a l'evolució del dret internacional. Els informes de la Relatora Especial de Nacions Unides sobre drets culturals recorden que l'accés al patrimoni cultural i el seu gaudi formen part dels drets humans, i que la preservació del patrimoni ha d'anar acompanyada del reconeixement dels drets de les persones i les comunitats en relació amb aquest patrimoni. El dret a participar en la vida cultural inclou conèixer, comprendre, visitar, utilitzar, mantenir, intercanviar i desenvolupar el patrimoni cultural.

L'autor dedica una part important del text a explicar els fonaments dels drets culturals a partir de l'article 27 de la Declaració Universal dels Drets Humans i de l'article 15 del Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals. Els drets culturals són presentats com a drets universals, indivisibles i inherents a la dignitat humana. El seu nucli és el dret de tota persona a participar en la vida cultural, accedir-hi, contribuir-hi i beneficiar-se'n.

?Els museus poden ser espais de conservació patrimonial, però també llocs on les persones exerceixen el seu dret a participar en la vida cultural.

A partir d'aquest marc, Martinell proposa entendre l'educació en drets culturals com un conjunt de processos d'aprenentatge orientats a reforçar el respecte als drets humans, promoure la diversitat cultural, facilitar la participació efectiva en la vida cultural i defensar la llibertat cultural de les persones. Els museus hi poden contribuir incorporant els drets culturals als seus projectes institucionals, a les activitats educatives, als relats expositius i als criteris d'avaluació del seu impacte social.

La idea més suggeridora del text és que el valor dels museus no s'hauria de mesurar només per les col·leccions conservades o pel nombre de visitants, sinó també per la seva contribució a la vida cultural, a la convivència, al sentit de pertinença i a l'exercici dels drets culturals. Aquesta perspectiva desplaça el focus des dels objectes cap a les persones i planteja una pregunta de gran actualitat: fins a quin punt els museus es conceben com a guardians del patrimoni o com a institucions que garanteixen drets culturals a la ciutadania?

Referència

Martinell Sempere, A. (2024). *Educar en drets culturals als museus*. Revista Catalana de Museologia, 14.

<https://revista.museologia.cat/ct/article/educar-en-drets-culturals-als-museus-246> [2]

Categories: Publicacions acadèmiques

Categories: Recursos i publicacions

Tags: drets culturals

Tags: patrimoni cultural

Tags: equipaments culturals

Tags: educació i cultura

Tags: valor públic de la cultura

- [3]

Source URL: <https://interaccio.diba.cat/en/news/2025/02/museus-drets-culturals>

Links:

[1] <https://interaccio.diba.cat/en/members/interaccio>

[2] <https://revista.museologia.cat/ct/article/educar-en-drets-culturals-als-museus-246>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/9795>